

GŁOS AUTORA KONTRA SZTUCZNA INTELIGENCJA: SCENARIUSZ GODZINNYCH WARSZTATÓW

Format: Warsztat inspiracyjny

Grupa docelowa: Młodzi twórcy

Czas trwania: 60-90 minut

Poziom: Wprowadzający – nie jest wymagana wcześniejsza wiedza techniczna ani znajomość AI

Styl prowadzenia: Prezentacja połączona z refleksją i dyskusją

ZAŁOŻENIA EDUKACYJNE

Warsztaty koncentrują się na analizie stylu wybranych autorów i autorek. Uczestnicy przyglądają się rytmowi, językowi i stylowi – elementom tworzącym unikalny głos autora. Sztuczna inteligencja pomaga sprawdzić, czy taki styl można łatwo podrobić.

Warsztaty są skierowane zarówno do osób zainteresowanych nowymi technologiami, jak i tych, które podchodzą do nich z niepokojem lub sceptycyzmem.

Zajęcia były częścią cyklu „Klub Myślowy MeMo”, poświęconego zagadnieniom nauki, społeczeństwa i filozofii przedstawianym w przystępny, ale jednocześnie pogłębiony sposób. Każde spotkanie miało podobną strukturę:

1. Wprowadzenie gościa poprzez kilka pytań prezentujących obszary jego zainteresowań.
2. Wykład prowadzony przez zaproszoną osobę.
3. Część warsztatowa, podczas której uczestnicy wykonują jedno lub dwa krótkie ćwiczenia związane z tematem.
4. Dyskusja pomiędzy gościem, moderatorem i uczestnikami.

SZCZEGÓŁOWY SCENARIUSZ ZAJĘĆ

1. ROZPOZNAWANIE TEKSTÓW GENEROWANYCH PRZEZ AI

Na początku warsztatów uczestnicy otrzymują dwa zestawy tekstów. Każdy zestaw składa się z trzech fragmentów podpisanych tym samym nazwiskiem autora i tytułem utworu. Po krótkim zapoznaniu się z tekstami uczestnicy muszą zdecydować, który fragment jest:

1. oryginalnym tekstem autora,
2. tekstem napisanym przez człowieka naśladowującym styl autora,
3. tekstem wygenerowanym przez AI.

Uwaga! Można również wykorzystać jedynie dwie wersje tekstu – oryginalną oraz wygenerowaną przez AI. Rekomendujemy wybór jednego tekstu napisanego w języku ojczystym uczestników oraz jednego tekstu tłumaczonego, np. z języka angielskiego. Podczas naszych warsztatów pracowaliśmy z opowiadaniem „Kometa” Brunona Schulza oraz tekstem Angeli Carter „Człowiek z kontrabasem”.

Do zbierania opinii uczestników na temat autorstwa wykorzystaliśmy Mentimeter.com, choć oczywiście nie jest to konieczne.

Następnie warto wspólnie przeanalizować wszystkie teksty i zastanowić się, dlaczego uczestnicy dokonali właśnie takich wyborów. Warto zwracać uwagę na takie elementy jak rytm, metafory czy charakterystyczne słownictwo sugerujące konkretną epokę lub styl pisania. Ta część warsztatów poświęcona jest interpretacji tekstu. Aktywne angażowanie uczestników jest bardzo ważne, jednak jeśli grupa jest nieśmiała lub ma trudność z rozpoczęciem rozmowy, osoba prowadząca powinna pomóc i zainicjować proces interpretacji, pierwsze kierunki interpretacji.

Na zakończenie należy oczywiście ujawnić, kto był autorem poszczególnych tekstów.

Dalszy przebieg zajęć zależy w dużej mierze od reakcji grupy. Jeśli uczestnikom udało się rozpoznać styl autora, część poświęcona analizie jego charakterystycznych cech może być krótsza. Jeśli nie, warto ją rozbudować.

Jeśli przygotowujesz tekst stylizowany na twórczość danego autora, warto opowiedzieć o tym, jakie elementy jego stylu próbowano oddać podczas pisania.

2. JAK ROZPOZNAWAĆ TEKSTY GENEROWANE PRZEZ AI?

Ostatnia część warsztatów powinna koncentrować się na analizie stylu tekstów generowanych przez AI i płynnie przechodzić w refleksję nad językowymi cechami sztucznej inteligencji. W ten sposób można pokazać uczestnikom, jak rozpoznawać teksty tworzone przez narzędzia AI. Na przykład AI często:

1. stosuje konstrukcje typu „to nie X, lecz Y”,
2. nadużywa myślników i pauz,
3. powtarza określone słowa lub sformułowania,
4. bardzo często korzysta z zasady trójek.

To również dobry moment, aby wyjaśnić, dlaczego AI pisze właśnie w taki sposób.

- *To również dobry moment, aby wyjaśnić, dlaczego AI pisze właśnie w taki sposób. „(...) ten sposób budowania zdań pojawia się także w tak cenionych dziełach jak Biblia czy twórczość Shakespeare’a.”*
- *„(...) ten styl jest płynny i precyzyjny, ale jednocześnie w pewien sposób pusty: nadmiernie czysty, zbyt efektywny, neutralny, zbyt doskonały, a przez to pozbawiony drobnych niedoskonałości, które sprawiają, że ludzki język jest interesujący.”*
- *„AI stara się posługiwać się językiem zmysłowym i obrazowym, prawdopodobnie dlatego, że taki sposób pisania kojarzony jest z dobrą literaturą.”*

Na końcu tego segmentu znajdują się artykuły i materiały, które mogą pomóc w przygotowaniu teoretycznej części warsztatów.

Podczas naszych zajęć postanowiliśmy pomóc uczestnikom rozpoznawać charakterystyczny styl sztucznej inteligencji. Pokazaliśmy dwa krótkie teksty wygenerowane przez ChatGPT i Mistral AI na podstawie tego samego promptu: „Napisz krótki tekst, mniej więcej tysiąc słów, opisujący przyjęcie w Anglii odbywające się w latach 20. XX wieku.” Teksty nie tylko wyraźnie prezentowały wszystkie cztery wcześniej omówione cechy stylu AI, ale także były do siebie zaskakująco podobne. To proste ćwiczenie, które łatwo przeprowadzić podczas warsztatów. Zachęć uczestników do wspólnego wymyślenia promptu, który następnie można wykorzystać w dwóch różnych modelach językowych i porównać otrzymane rezultaty.

Zasoby

- <https://www.nytimes.com/2025/12/03/magazine/chatbotwritingstyle.html#>
- <https://www.interconnects.ai/p/whyaiwritingismid>
- <https://www.theguardian.com/books/2017/mar/04/whatwritersreallydowhentheywrite>
- <https://www.youtube.com/watch?v=ECWpPKzN5IO>
- <https://ctl.duke.edu/aiethicslearningtoolkit/doesaiharmcriticalthinking/>